

UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH

Turayeva Gulizahro

Gulisaton davlat universiteti dotsenti

Turg'unov Bekzod

Turg'unova Sevinch

Gulisaton davlat universiteti talabalari

Annotatsiya: Mazkur tezisda uzoq muddatli aktivlar auditini tashkil etish va o'tkazishning nazariy hamda amaliy jihatlarini yoritilgan. Xususan, asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar, kapital qo'yilmalar va uzoq muddatli moliyaviy investitsiyalar auditining maqsadi, vazifalari hamda tekshiruv bosqichlari tahlil qilingan. Shuningdek, audit jarayonida uchraydigan xatoliklar, tavakkalchilik omillari va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: uzoq muddatli aktivlar, audit, asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar

Аннотация: В данной работе рассматриваются теоретические и практические аспекты организации и проведения аудита долгосрочных активов. В частности, анализируются цель, задачи и этапы аудита основных средств, нематериальных активов, капиталовложений и долгосрочных финансовых инвестиций. Также рассматриваются ошибки, факторы риска и способы их устранения в процессе аудита.

Ключевые слова: долгосрочные активы, аудит, основные средства, нематериальные активы.

Annotation: This thesis covers the theoretical and practical aspects of organizing and conducting an audit of long-term assets. In particular, the purpose, tasks and stages of the audit of fixed assets,

intangible assets, capital investments and long-term financial investments are analyzed.

Keywords: long-term assets, audit, fixed assets, intangible assets, investments

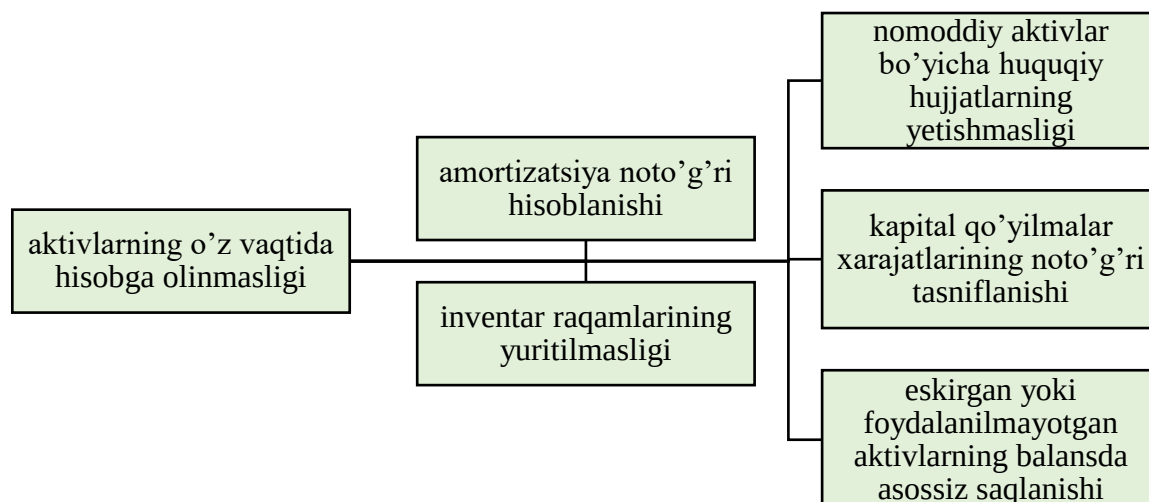
KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida korxona va tashkilotlar faoliyatining barqarorligi ko'p jihatdan ularning uzoq muddatli aktivlaridan samarali foydalanish darajasiga bog'liqdir. Uzoq muddatli aktivlar korxonaning ishlab chiqarish salohiyati, texnik quvvati, innovatsion rivojlanishi hamda kelgusidagi daromad manbalarini ifodalaydi. Uzoq muddatli aktivlar tarkibiga asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar, tugallanmagan kapital qo'yilmalar, uzoq muddatli moliyaviy investitsiyalar va boshqa uzoq muddat foydalaniladigan resurslar kiradi.

Asosiy vositalar auditida binolar, inshootlar, mashina-uskunalar, transport vositalari va boshqa moddiy aktivlarning mavjudligi hamda hisobda to'g'ri aks ettirilishi tekshiriladi. Auditor inventar kartochkalari, qabul-topshirish dalolatnomalari, sotib olish shartnomalari, balans ma'lumotlari va inventarizatsiya natijalarini o'zaro solishtiradi. Shuningdek, asosiy vositalarga hisoblangan amortizatsiya summalari belgilangan me'yorlarga mosligi tahlil qilinadi.

Nomoddiy aktivlar auditida patent, litsenziya, dasturiy ta'minot, savdo belgisi, mualliflik huquqi, gudvill kabi moddiy shaklga ega bo'lmagan aktivlar tekshiriladi. Ushbu aktivlarning auditida eng muhim masala - ularga egalik huquqini tasdiqlovchi hujjatlarning mavjudligi hisoblanadi.

Korxonalarda uzoq muddatli aktivlar bo'yicha ko'p uchraydigan kamchiliklarga quyidagilar kiradi:

1-rasm Uzoq muddatli aktivlar bo'yicha ko'p uchraydigan muammolar

Mazkur kamchiliklarni bartaraf etish uchun korxonada samarali ichki nazorat tizimini joriy etish, raqamli hisob tizimlaridan foydalanish, muntazam inventarizatsiya o'tkazish va auditorlik tavsiyalarini amaliyotga tatbiq etish muhimdir. Audit yakunida aniqlangan kamchilik va xatolar umumlashtiriladi. Auditor korxonaga uzoq muddatli aktivlardan foydalanish samaradorligini oshirish, hisob tizimini takomillashtirish, ichki nazoratni kuchaytirish hamda hujjatlar aylanishini tartibga solish bo'yicha tavsiyalar beradi. So'ngra auditorlik xulosasi rasmiylashtiriladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, uzoq muddatli aktivlar auditi korxona moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va boshqa uzoq muddatli resurslar korxona iqtisodiy salohiyatining asosiy qismini tashkil etadi. Ularning to'g'ri hisobga olinishi va samarali boshqarilishi korxonaning rentabelligi hamda investitsion jozibadorligini oshiradi. Audit jarayoni

orqali aktivlarning mavjudligi, huquqiy asoslari, baholanishi va amortizatsiyasi yuzasidan xolis xulosa beriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-fevraldagi O'RQ-677-son "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonuni
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 19 sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3946- son Qarori
3. Avloqulov A., Qo'ziev I., Tuychiev A., Sherimbetov I., Avazov I. Audit. Darslik. – T.: "Iqtisod-Moliya", 2019. – 620 b
4. Do'smurotov R.D. Audit asoslari. – T.: O'zbekiston milliy entsiklopediyasi, 2003. – 612 b
5. Fayziev Sh.N., Dusmurotov R.D., Karimov A.A., Kuziev I.N., Avlokulov A.Z. Audit: Darslik. – T.: "Iqtisod-Moliya", 2015. – 430 b.
6. Karimov A.A. Korxonalarda buxgalteriya hisobi. – T.: "Iqtisodiyot", 2018. – 256 b.
7. Rakhmatov, O., Tukhtamishev, S. S., Khudoiberdiev, R. K., Adilov, A. A., & Rahmatov, F. O. (2023, April). Experimental and theoretical studies of the modulus of elasticity and Poisson's ratio for vegetable and melon crops. In International Conference on Digital Transformation: Informatics, Economics, and Education (DTIEE2023) (Vol. 12637, pp. 291-297). SPIE.
8. Нуриев, К. К., Рахматов, О., Кадирова, Р. С., & Рахматов, О. О. (2015). Биоконверсия органических отходов растительного происхождения в условиях Узбекистана. In Проблемы рекультивации отходов быта, промышленного и сельскохозяйственного производства (pp. 468-470).
9. Rakhmatov, O., Rakhmatov, F., Kurbanov, E., Rakhmatullaev, R., Kasimov, A., & Musayeva, N. (2023). The methodological foundations of

- the thermal efficiency in a convective drying unit of the chamber type. In E3S Web of Conferences (Vol. 390, p. 04041). EDP Sciences.
10. Iskandarov, Z. S., Rakhmatov, O., Salomov, M. N., Akhmedov, S. K., & Rashidov, A. S. (2011). Double chamber solar and fuel drying unit for agricultural products. *Applied Solar Energy*, 47(1), 24.
 11. Rakhmatov, O., & Rakhmatov, F. (2023). Experimental study of the process of drying melon slices in a chamber-convection dryer. In E3S Web of Conferences (Vol. 443, p. 02004). EDP Sciences.
 12. Panferova, I., & Kim, Y. (2021). Conversion as a system-structural formation and lexical-semantic cohesion of terminological vocabulary. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 17(1), 512-516.
 13. Рахматов, Ф. О., & Нуриев, К. К. (2022). Исследование плодов дыни как объекта технической переработки. *Илмий мақолалар тўплами*, 330.
 14. Панферова, И. В. (2016). Учебная мотивация как психолингвистический аспект профессионально-ориентированного обучения иностранному языку в неязыковых вузах. *Приволжский научный вестник*, (1 (53)), 122-125.
 15. Рахматов, О. О., Рахматов, О., Нуриев, К. К., & Тўхтамишев, С. С. (2019). Мини технологическая линия по безотходной переработке плодов дыни. In вклад университетской аграрной науки в инновационное развитие агропромышленного комплекса (pp. 332-337).